

अथ ते द्रौपदीपुत्राः सौभद्रश्च महारथः । नकुलः सहदेवश्च धृष्टद्युम्नश्च पार्श्वतः ।
 धार्तराष्ट्रान्प्रतिययुरर्हयन्तः शितैः शरैः । वज्रैरिव महाविगैः शिखराणि धराभृतां ।
 तस्मिन् प्रथमसङ्ग्रामे भीमज्यातुनिःस्वनैः । तावकानां परेषाञ्च नासीत् कश्चित् पराङ्मुखः ।
 लाघवं द्रोणशिव्याणामपश्यं भरतर्षभ । निमित्तवेधिनां राजन् शरानुत्सृजतां भृशं ।
 नोपशाम्यति निर्घोषो धनुषां कूजतां तथा । विनिश्चेरुः शरा दीप्ता ज्योतींषीव नभस्तलात् ।
 सर्वे त्वन्ये महीपालाः प्रेक्षका इव भारत । ददृशुर्दर्शनीयं तं भीमं ज्ञातिसमागमं ।
 ततस्ते जातसंरम्भाः परस्परकृतागमः । अन्योऽन्यस्यर्द्धया राजन् व्यायच्छन्त महारथाः ।
 कुरुपाण्डवसेने ते हस्त्यश्वरथसङ्कुले । शुशुभते रणेऽतीव पटे चित्रगते इव ।
 ततस्ते पार्थिवाः सर्वे प्रगृहीतशराभृताः । अन्तर्द्ध्यत चादित्यः सैन्येन रजसा वृतः ।
 सहसैन्याः समापेतुः पुत्रस्य तव शासनात् । तेषामाधावतां तत्र गजाश्चकलिलो महान् ।
 सिंहनादरवोन्मिश्रः शङ्खभेरीसमाकुलः । स घोषवाञ्छरग्राहधनुर्नागोऽसिकच्छपः ।
 व्यावलितापुरोवात आसीत् क्षुब्धाभिवत्स्नः । युधिष्ठिरेण चादिष्टा पार्थिवास्ते सहस्रशः ।
 सहसैन्याः समापेतुः पुत्रस्य तव वाहिनीं । उभयोः सेनयोस्तीव्रः सैन्यानां सुसमागमः ।
 प्रयुद्धानां प्रभङ्गानां पुनरावर्त्ततामपि । न तु खेषां परेषाञ्च विशेषः समदृश्यत ।
 तस्मिन् सुतुमुले युद्धे वर्त्तमाने महाभये । अतिसर्वाण्यनीकानि पिता तेऽतिव्यरोचत ।
 इति श्रीमहाभारते भीष्मपर्वणि भीष्मवधपर्वणि युद्धारम्भे चतुश्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४४ ॥
 ॥ सञ्जय उवाच ॥ पूर्वाह्ने तस्य रौद्रस्य युद्धमङ्गो विशाम्पते । प्रावर्त्तत महाघोरं राज्ञां देहावकर्त्तनं ।
 कुरुणां सञ्जयानाञ्च सङ्ग्रामे विजिगीषतां । सिंहानामिव संह्रादो दिवमुर्वीञ्च नादयन् ।
 आसीत् किलकिलाशब्दस्तलशङ्खरवैः सह । जज्ञिरे सिंहनादाश्च नराणां प्रतिगर्जतां ।
 तलत्राभिहतस्यैव ज्याशब्दे भरतर्षभ । पत्तीनां पादशब्दश्च वाजिनाञ्च महास्वनः ।
 तोत्राङ्कुशनिपातश्च आयुधानाञ्च निस्वनः । घण्टाशब्दश्च नागानामन्योऽन्यमभिधावतां ।
 तस्मिन् समुदितः शब्दस्तुमुलो लोमहर्षणः । बभूव रथनिर्घोषः पर्जन्यनिनदोपमः ।
 ते मनःक्रूरमास्थाय समभित्यक्तजोविताः । पाण्डवानभ्यवर्त्तन्त सर्व एवोच्छ्रितध्वजाः ।
 स्वयं शान्तनवेव राजन्मभ्यधावद्वनञ्जयं । प्रगृह्य कार्भुकं घोरं कालदण्डोपमं रणे ।
 अर्जुनोऽपि धनुर्गृह्य गाण्डीवं लोकविश्रुतं । अभ्यधावत तेजस्वी गाङ्गेयं रणमूर्द्धनि ।
 तावुभौ कुरुशार्दूलौ परस्परबधैषिणौ । गाङ्गेयस्तु रणे पार्थं विद्धा नाकम्पयद्वली ।
 तथैव पाण्डवो राजन् भीष्मं नाकम्पयत् युधि । सात्यकिस्तु महेष्वासः कृतवर्माणमभ्ययात् ।
 तयोः सुतुमुलं युद्धं सुमहलोमहर्षणं । सात्यकिः कृतवर्माणं कृतवर्मा च सात्यकिं ।
 आनर्च्छतुः सनिर्घोषौ तलमाणौ परस्परं । तौ शराचितसर्वाङ्गौ शुशुभते महाबलौ ।
 वसन्ते पुष्पशबलौ पुष्पिताविव किंशुकौ । अभिमन्युर्महेष्वासो वृहद्वलमयोधयत् ।

१६५५

१६६०

१६६५

१६७०

१६७५

१६८०